

В.І. ЧОБИТОК, канд. екон. наук, доц., Українська інженерно-педагогічна академія, Харків;

Н.О. ПАСЬКО, магістр, Українська інженерно-педагогічна академія, Харків

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ФОНДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Досліджено теоретичні аспекти ефективного використання та управління основними фондами на підприємстві, проаналізовано визначення поняття «основні фонди», розроблено механізм підвищення рівня використання основних фондів на підприємстві.

Ключові слова: основні фонди підприємства, ефективність використання основних фондів, управління основними фондами.

Вступ. В сучасних умовах господарювання, враховуючи високий рівень морального й фізичного зносу обладнання підприємств постає проблема найбільш раціонального та ефективного використання основних фондів.

Дослідження стану і раціональне використання основних фондів на підприємствах є дуже актуальним питанням для підприємств на шляху до економічних реформ, саме завдяки ефективним управлінським рішенням можна досягти високого рівня контролю за забезпеченістю підприємства основними фондами та ефективністю їх використання.

Аналіз основних досягнень і літератури. Теоретичні аспекти сутності основних фондів, підвищення економічної ефективності використання та відтворення розглянуті у роботах зарубіжних та вітчизняних вчених, а саме: О.М. Антіша, В.Г. Андрійчука, А. Безуглого, Т.С. Гайдучока, Г.М. Підлісецького, Л.Д. Ревуцького, А. Поддєрьогіна, С.П. Покропівного та ін.

Вченими зроблено вагомий внесок у визначення сутності основних фондів, методології аналізу економічної ефективності, проте залишається недостатньо розробленою проблема ефективності управління основними фондами на підприємстві.

Мета дослідження. Метою статті є розгляд теоретичних підходів до формування ефективного управління основними фондами на підприємстві та виявлення основних напрямів підвищення їх використання.

Матеріали досліджень. Стабілізація національної економіки і забезпечення її стійкого зростання потребують удосконалення управління фінансами суб'єктів господарювання. Досягнення прибутковості вітчизняних промислових підприємств неможливе без упровадження інноваційних технологій, оновлення існуючих

© В.І. Чобіток, Н.О. Пасько, 2014

основних фондів, що вимагає масштабного залучення ними додаткового капіталу.

Питання формування та ефективного використання основних фондів стануть основою фінансової стратегії будь-якого підприємства. Проведено аналіз визначення поняття «основні фонди», що наведено в табл.

Таблиця – Аналіз визначення поняття «Основні фонди»

Автор	Визначення основних засобів
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [1]	Матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року.
Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» [2]	Матеріальні цінності, що призначаються для використання у господарській діяльності підприємства протягом періоду, який перевищує 365 календарних днів із дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом.
Р. Джога [4]	Матеріальні активи, що їх утримує установа з метою використання в процесі надання нематеріальних послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року і вартість яких становить більше 500 грн. за одиницю (комплект).
А. Костров [5]	Будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби, господарський інвентар і т.п. Їх загальною властивістю є те, що вони використовуються протягом тривалого часу (як правило, не менше року), не змінюючи своєї форми.
А. Подерьогін [6]	Матеріальні цінності, що використовуються у виробничій діяльності підприємства понад один календарний рік з початку введення їх в експлуатацію, а також предмети вартістю за одиницю понад 500 гривень.
С. Покропивний [3]	Засоби праці, які мають вартість, функціонують у виробництві тривалий час, у своїй незмінній споживчій формі; їх вартість переноситься конкретно працею на вартість продукції, що виробляється (на платні послуги), частинами в мірі зношення.

Таким чином, проаналізувавши сутність визначення поняття основних фондів, слід відзначити, що основні фонди включають в себе матеріальні активи, цінності і засоби праці, що призначаються для використання у господарській діяльності підприємства протягом тривалого часу, який перевищує один рік, не змінюючи своїх форм та розмірів.

Результати досліджень. Для нормального функціонування підприємства, необхідна наявність устаткування, транспорту, будівель і т.п. Основні фонди складаються: з будинків, споруджень, машин, устаткування й інших засобів праці, що беруть участь у процесі виробництва, вони є самою головною основою діяльності підприємства.

Ефективність використання основних фондів багато в чому визначається наявністю удосконаленої системи управління, оскільки в ринкових умовах управління використання основних фондів має забезпечуватися з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів впливу на відтворювальні процеси на підприємствах.

Метою і завданнями управління основними засобами підприємства є забезпечення максимально ефективного використання при мінімальних витратах на їх утримання та обслуговування (рис. 1).

Рис. 1 - Завдання управління основними фондами підприємства

Для вирішення проблеми управління основними фондами підприємств та отримання відчутних результатів у діяльності підприємства повинні бути розроблені конкретні засади, спрямовані на поліпшення використання основних фондів, практичне застосування яких дасть змогу використовувати наявні на підприємствах резерви підвищення їх ефективності.

Проблемі підвищення ефективності використання основних фондів та виробничих потужностей підприємств належить центральне місце в період становлення ринкового механізму господарювання. Пріоритетне значення серед таких заходів повинно бути відведено своєчасній заміні і мобілізації морально застарілого устаткування, організації прискореного введення в експлуатацію придбаної нової техніки; удосконаленню організації матеріально-технічного забезпечення підприємств та технічного обслуговування сучасних систем машин; запровадження прогресивних форм організації виробництва і праці; залучення інвестиційних ресурсів вітчизняних і зарубіжних інвесторів. Підвищення ефективності використання основних засобів є важливим чинником зростання ефективності діяльності промислового підприємства (рис. 2).

Управління основними фондами зводиться до того, щоб забезпечити своєчасне відновлення і підвищення ефективності їх використання. При цьому необхідно враховувати, що основні фонди піддаються не тільки фізичному зносу, а й моральному зносу. Моральний знос насамперед стосується активної частини основних засобів і меншою мірою пасивної частини. Це дає змогу в процесі управління зосереджувати

увагу на таких видах основних фондів, як машини, зокрема силові і робочі, устаткування, транспортні засоби, інструменти, прилади, комп'ютерна техніка та інше.

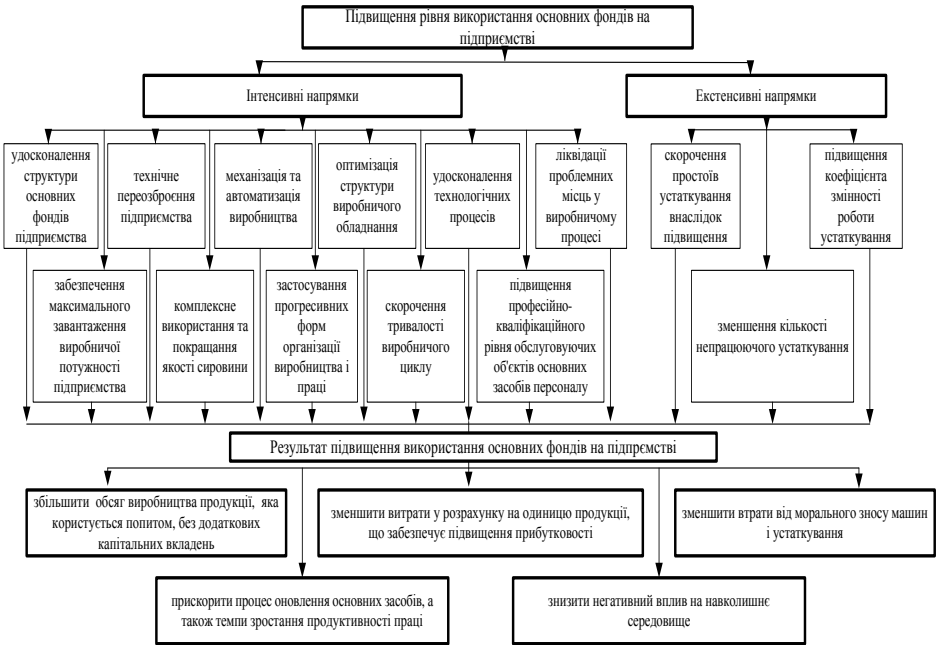

Рис. 2 - Механізм підвищення рівня використання основних фондів на підприємстві

Важливим напрямком підвищення ефективності використання основних фондів є зменшення кількості недіючого устаткування та швидке залучення у виробництво нового обладнання.

Внаслідок несприятливого стану парку устаткування є неможливим зростання економічних і соціальних показників розвитку країни, зниження технологічних та екологічних ризиків, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, спостерігається збільшення енергоємності і матеріаломісткості виробництва, заглиблення соціальних проблем.

Висновки. Підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві є важливим резервом підвищення ефективності діяльності самого виробництва.

Напрямки підвищення ефективності використання основних фондів повинні визначатися існуючим станом підприємства, зумовленим впливом зовнішніх і внутрішніх факторів середовища його функціонування.

За сучасних обставин кризи відтворення вітчизняної економіки підкреслюється необхідність посилення впливу держави на створення сприятливого інвестиційного клімату, який би активізував надходження інвестицій в основні фонди підприємств.

Список літератури:1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 // Збірник систематизованого законодавства. – Випуск 11. – листопад. – 2003; 2. Закон України «Внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств»» від 24.12.02 // Збірник систематизованого законодавства.– Випуск 1. – січень – 2003; 3. *Покропивний С.Ф.* Економіка підприємства: підручник / *С.Ф. Покропивний.* – К.: КНЕУ, 2001. – 528с. 4. *Джога Р. Т.* Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Підручник / *Р. Т. Джога, С. В. Свірко, Л. М. Синельник,* За заг. ред. проф. Р.Т.Джоги. — К.: КНЕУ, 2003. — 483;с. 5. *Костров, А. В.* Основы совершенствования системы управления машиностроительным предприятием: Монография / *А. В. Костров, С. А. Морев.* - Владимир, Демур, 2003. - 288 с. 6. *Фінанси підприємств: Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.;* кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. — 5-те вид.— К.:КНЕУ, 2004. — 546 с.

Bibliography (transliterated): 1. *Polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 7 «Osnovni zasoby»*, zatverdzhene nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27 kvitnya 2000 r. # 92 // Zbirnyk systematyzovanoho zakonodavstva. – Vypusk 11. – lystopad. – 2003; 2. *Zakon Ukrainy «Vnesennya zmin do Zakonu Ukrainy «Pro opodatkuvannya prybutku pidpryyemstv»»* vid 24.12.02 // Zbirnyk systematyzovanoho zakonodavstva.– Vypusk 1. – sichen' – 2003; 3. *Pokropyvnyy S.F. Ekonomika pidpryyemstva: pidruchnyk / S.F. Pokropyvnyy.* – K.: KNEU, 2001. – 528s. 4. *Dzhoha R. T. Bukhgalters'kyi oblik u byudzhetnykh ustanovakh:* Pidruchnyk / *R. T. Dzhoha, S. V. Svirko, L. M. Sinel'nyk,* Za zah. red. prof. R.T.Dzhohy. — K.: KNEU, 2003. — 483;s. 5. *Kostrov, A. V. Osnovu sovershenstvovanyya systemy upravlenyya mashynostroytel'num predpryyatyem:* Monohrafiyya / *A. V. Kostrov, S. A. Morev.* - Vladymyr, Demyurh, 2003. - 288 s. 6. *Finansy pidpryyemstv:* Pidruchnyk / *A. M. Poddyer'ohin, M. D. Bilyk, L. D. Buryak ta in.;* ker. kol. avt. i nauk. red. prof. A. M. Podder'ohin. — 5-te vyd.— K.:KNEU, 2004. — 546 s.

Надійшла до редколегії 18.03.2014